

Sygn. akt I ACa 1344/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Dorota Ochalska - Gola (spr.)

Sędziowie: SA Anna Beniak

SA Krystyna Golinowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 23 czerwca 2015 r. sygn. akt I C 1046/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1344/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Płocku, w sprawie z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C. o zapłatę, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 274.600,44 zł wraz z odsetkami :

1) ustawowymi liczonymi od kwot:

- 40,95 zł od dnia 06 listopada 2014r.

- 2.526,24 zł od dnia 07 listopada 2014r.

- 3.356,59 zł od dnia 14 listopada 2014r.

- 403,92 zł od dnia 15 listopada 2014r.

- 11.154,87 zł od dnia 22 listopada 2014r.

- 1.624,11 zł od dnia 26 listopada 2014r.
- 2.126,69 zł od dnia 03 grudnia 2014r.
- 2.966,07 zł od dnia 16 grudnia 2014r.
- 355,32 zł od dnia 20 grudnia 2014r.
- 117,29 zł od dnia 20 grudnia 2014r.
- 2.486,12 zł od dnia 26 grudnia 2014r.
- 12.918,08 zł od dnia 31 grudnia 2014r.
- 3.573,62 zł od dnia 06 stycznia 2015r.
- 520,48 zł od dnia 14 stycznia 2015r.
- 2.606,04 zł od dnia 15 stycznia 2015r.
- 2.697,18 zł od dnia 23 stycznia 2015r.
- 1.499,90 zł od dnia 23 stycznia 2015r.
- 17.839,83 zł od dnia 03 lutego 2015r.
- 548,60 zł od dnia 04 lutego 2015r.
- 826,16 zł od dnia 13 lutego 2015r.
- 1.499,90 zł od dnia 20 lutego 2015r.
- 2.304,50 zł od dnia 06 marca 2015r.
- 520,48 zł od dnia 14 marca 2015r.
- 1.942,59 zł od dnia 18 marca 2015r.
- 548,60 zł od dnia 24 marca 2015r.
- 10.834,66 zł od dnia 25 marca 2015r.
- 548,59 zł od dnia 27 marca 2015r.
- 4.805,46 zł od dnia 28 marca 2015r.
- 4.233,17 zł od dnia 02 kwietnia 2015r.
- 548,60 zł od dnia 08 kwietnia 2015r.
- 2.228,90 zł od dnia 08 kwietnia 2015r.

2) w wysokości odsetek za zwłokę określonymi na podstawie art. 56 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa liczonymi od kwot:

- 4.769,28 zł od dnia 06 listopada 2014r.

- 8.845,20 zł od dnia 07 listopada 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 14 listopada 2014r.
- 5.896,80 zł od dnia 14 listopada 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 26 listopada 2014r.
- 2.384,64 zł od dnia 03 grudnia 2014r.
- 11.793,60 zł od dnia 03 grudnia 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 11 grudnia 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 20 grudnia 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 25 grudnia 2014r.
- 4.769,28 zł od dnia 06 stycznia 2015r.
- 11.793,60 zł od dnia 06 stycznia 2015r.
- 4.769,28 zł od dnia 11 stycznia 2015r.
- 8.845,20 zł od dnia 16 stycznia 2015r.
- 7.153,92 zł od dnia 23 stycznia 2015r.
- 11.793,60 zł od dnia 23 stycznia 2015r.
- 11.793,60 zł od dnia 23 stycznia 2015r.
- 4.769,28 zł od dnia 03 lutego 2015r.
- 1.192,23 zł od dnia 13 lutego 2015r.
- 4.769,28 zł od dnia 13 lutego 2015r.
- 4.324,49 zł od dnia 21 lutego 2015r.
- 4.324,49 zł od dnia 06 marca 2015r.
- 8.845,20 zł od dnia 11 marca 2015r.
- 4.324,49 zł od dnia 17 marca 2015r.
- 5.896,80 zł od dnia 18 marca 2015r.
- 4.324,49 zł od dnia 25 marca 2015r.
- 4.324,49 zł od dnia 08 kwietnia 2015r.
- 8.845,20 zł od dnia 08 kwietnia 2015r. do dnia zapłaty oraz kwotę 20.948 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie następujących ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. zawarła ze (...) Szpitalem Wojewódzkim w C. następujące umowy na dostawę produktów leczniczych:

- nr (...) z dnia 4 lipca 2013 r., której przedmiotem była dostawa materiałów ortopedycznych;
- nr (...) z dnia 30 grudnia 2013 r., której przedmiotem była dostawa materiałów dla Oddziału Nefrologicznego;
- nr AT- (...) z dnia 13 stycznia 2014 r., której przedmiotem była dostawa leków do apteki szpitalnej;
- nr AT- (...) z dnia 1 sierpnia 2014 r., której przedmiotem była dostawa leków do apteki szpitalnej.

Na podstawie wskazanych umów powód zobowiązał się dostarczać Szpitalowi sukcesywnie artykuły medyczne szczegółowo opisane w załącznikach do umów, w terminie 5 dni roboczych (umowa nr (...)), 3 dni roboczych (umowy nr (...)), bądź w terminie do 5 dnia każdego miesiąca (umowa nr (...)). Szpital natomiast zobowiązał się do zapłaty wskazanych w tychże załącznikach cen, powiększonych o podatek VAT. Strony ustaliły termin płatności ceny na 30 dni od daty wystawienia faktury VAT.

W wykonaniu zawartych umów Spółka (...) dostarczała pozwanemu Szpitalowi wskazane w załącznikach do umów artykuły, wystawiając każdorazowo faktury VAT obejmujące należną cenę. I tak powód wystawił pozwanemu:

- w dniu 1 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 40,95 zł z terminem zapłaty do dnia 5 listopada 2014 roku;
- w dniu 1 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 5 listopada 2014 roku;
- w dniu 2 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 11.373,44 zł z terminem zapłaty do dnia 6 listopada 2014 roku;
- w dniu 9 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 13 listopada 2014 roku;
- w dniu 9 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 9.253,39 zł z terminem zapłaty do dnia 13 listopada 2014 roku;
- w dniu 10 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 403,92 zł z terminem zapłaty do dnia 14 listopada 2014 roku;
- w dniu 17 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 11.154,87 zł z terminem zapłaty do dnia 21 listopada 2014 roku;
- w dniu 21 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 25 listopada 2014 roku;
- w dniu 21 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 1.624,11 zł z terminem zapłaty do dnia 25 listopada 2014 roku;
- w dniu 28 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.384,64 zł z terminem zapłaty do dnia 2 grudnia 2014 roku (faktura k. 52);
- w dniu 28 października 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 13.920,29 zł z terminem zapłaty do dnia 2 grudnia 2014 roku;

- w dniu 5 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 10 grudnia 2014 roku;
- w dniu 10 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.966,07 zł z terminem zapłaty do dnia 15 grudnia 2014 roku;
- w dniu 14 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 117,29 zł z terminem zapłaty do dnia 19 grudnia 2014 roku;
- w dniu 14 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 19 grudnia 2014 roku;
- w dniu 19 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 24 grudnia 2014 roku;
- w dniu 20 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.486,12 zł z terminem zapłaty do dnia 25 grudnia 2014 roku;
- w dniu 25 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 12.918,08 zł z terminem zapłaty do dnia 30 grudnia 2014 roku;
- w dniu 1 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 5 stycznia 2015 roku;
- w dniu 1 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 15.367,22 zł z terminem zapłaty do dnia 5 stycznia 2015 roku;
- w dniu 11 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 10 stycznia 2015 roku;
- w dniu 9 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 520,48 zł z terminem zapłaty do dnia 13 stycznia 2015 roku;
- w dniu 10 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.606,04 zł z terminem zapłaty do dnia 14 stycznia 2015 roku;
- w dniu 11 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 8.845,20 zł z terminem zapłaty do dnia 15 stycznia 2015 roku;
- w dniu 18 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 7.153,92 zł z terminem zapłaty do dnia 22 stycznia 2015 roku;
- w dniu 18 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 11.793,60 zł z terminem zapłaty do dnia 22 stycznia 2015 roku;
- w dniu 18 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 14.490,78 zł z terminem zapłaty do dnia 22 stycznia 2015 roku;
- w dniu 18 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 1.499,90 zł z terminem zapłaty do dnia 22 stycznia 2015 roku;
- w dniu 29 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 17.839,83 zł z terminem zapłaty do dnia 2 lutego 2015 roku;
- w dniu 29 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 2 lutego 2015 roku;
- w dniu 30 grudnia 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 548,60 zł z terminem zapłaty do dnia 3 lutego 2015 roku;
- w dniu 8 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 1.192,32 zł z terminem zapłaty do dnia 12 lutego 2015 roku;

- w dniu 8 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.769,28 zł z terminem zapłaty do dnia 12 lutego 2015 roku;
- w dniu 8 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 826,16 zł z terminem zapłaty do dnia 12 lutego 2015 roku;
- w dniu 15 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 1.499,90 zł z terminem zapłaty do dnia 19 lutego 2015 roku;
- w dniu 16 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.324,49 zł z terminem zapłaty do dnia 20 lutego 2015 roku;
- w dniu 29 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.324,49 zł z terminem zapłaty do dnia 5 marca 2015 roku;
- w dniu 29 stycznia 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.304,50 zł z terminem zapłaty do dnia 5 marca 2015 roku;
- w dniu 3 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 8.845,20 zł z terminem zapłaty do dnia 10 marca 2015 roku;
- w dniu 6 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 520,48 zł z terminem zapłaty do dnia 13 marca 2015 roku;
- w dniu 9 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.324,49 zł z terminem zapłaty do dnia 16 marca 2015 roku;
- w dniu 10 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 7.839,39 zł z terminem zapłaty do dnia 17 marca 2015 roku;
- w dniu 16 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 548,60 zł z terminem zapłaty do dnia 23 marca 2015 roku;
- w dniu 17 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.324,49 zł z terminem zapłaty do dnia 24 marca 2015 roku;
- w dniu 17 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 10.834,66 zł z terminem zapłaty do dnia 24 marca 2015 roku;
- w dniu 19 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 548,59 zł z terminem zapłaty do dnia 26 marca 2015 roku;
- w dniu 25 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.233,17 zł z terminem zapłaty do dnia 1 kwietnia 2015 roku;
- w dniu 25 lutego 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.805,46 zł z terminem zapłaty do dnia 27 marca 2015 roku;
- w dniu 3 marca 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 548,60 zł z terminem zapłaty do dnia 7 kwietnia 2015 roku;
- w dniu 3 marca 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.324,49 zł z terminem zapłaty do dnia 7 kwietnia 2015 roku;
- w dniu 3 marca 2015 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 11.074,10 zł z terminem zapłaty do dnia 7 kwietnia 2015 roku.

Nadto w wyniku odrębnego zamówienia z dnia 13 listopada 2014 r. powodowa Spółka dostarczyła pozwanemu produkty lecznicze wynikające z powyższego zamówienia i wystawiła w dniu 14 listopada 2014 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 355,32 zł z terminem zapłaty do dnia 19 grudnia 2014 roku.

Szpital nie zapłacił cen wynikających z powyższych dokumentów rozliczeniowych. Pismem z dnia 7 kwietnia 2015 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 274.600,44 zł, wraz z należnymi odsetkami.

Pozwany z powodu znacznego zadłużenia, nie zastosował się do wezwania. Wymagalne zadłużenie pozwanego wynosi 39 milionów złotych.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do kwalifikacji prawnej łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, Sąd Okręgowy wskazał, że literalna treść § 1 i § 5 ust. 1 umowy z dnia 4 lipca 2013 roku, § 1 i § 6 ust. 1 umowy z dnia 30 grudnia 2013 roku, § 1 i § 5 ust. 1 umowy z dnia 13 stycznia 2014 roku oraz § 1 i § 5 ust. 1 umowy z dnia 1 sierpnia 2014 roku wskazuje na zawarcie przez strony umowy dostawy, o której mowa w art. 605 i następnych k.c.

Dostarczenie przez powoda pozwanemu artykułów medycznych w ilościach szczegółowo opisanych w treści poszczególnych faktur VAT było bezsporne między stronami. Pozwany nie kwestionował faktu wydania mu towarów

objętych umowami, ani ich jakości. Pozwany nie zaprzeczył wreszcie wysokości ciężących na nim z tego tytułu należności głównych; ich suma wynikająca z przedłożonych wraz z pozwem faktur VAT wynosi 274.600,44 zł.

W kwestii żądanych przez powoda odsetek ustawowych od należności głównych wynikających z poszczególnych faktur VAT Sąd pierwszej instancji wskazał, że w przedmiotowej sprawie, z treści łączącej strony umów, wynikał dla pozwanego obowiązek zapłaty ceny za zakupiony towar w terminie 30 dni od daty wystawienia faktury. Wobec zaistniałego opóźnienia w zapłacie cen wynikających z tych faktur przez pozwanego, żądanie zasądzenia na rzecz powoda odsetek ustawowych od wskazanych dat, następujących po dniu płatności poszczególnych świadczeń, znajduje uzasadnienie w treści art. 481 § 1 i § 2 k.c. Sąd Okręgowy zasądził zatem od pozwanego na rzecz powoda kwotę 274.600,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych w żądaniu pozwu, do dnia zapłaty.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił zawartego w odpowiedzi na pozew wniosku pozwanego o rozłożenie zasądzonych świadczenia na raty.

W rozważaniach stwierdził, że pozwany nie poparł swojego wniosku o rozłożenie zasądzonych świadczenia na raty żadnymi twierdzeniami ani dowodami wykazującymi, iż ewentualna egzekucja wszczęta przeciwko niemu przez powoda nie ma szans powodzenia z uwagi na brak jakiegokolwiek majątku ruchomego, nieruchomego, wierzytelności, czy innych praw majątkowych mogących służyć zaspokojeniu słusznym roszczeniom powoda. Tymczasem dopiero wykazanie przez pozwanego, iż nie dysponuje składnikami majątku mogącymi stać się przedmiotem egzekucji uzasadniałoby rozważanie przez Sąd zasadności rozłożenia na raty zasądzonych świadczenia.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż instytucja rozłożenia świadczenia na raty winna być stosowana ze szczególną ostrożnością. Sąd winien baczyć, by nie dopuszczać do sytuacji, w której działalność pozwanego, poprzez odroczenie w czasie możliwości egzekucji, jest niejako finansowana kosztem powoda. Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze szczególną misję Szpitala jako zakładu opieki zdrowotnej, jednak podkreślił, że nie można pomijać faktu, iż niewykonywanie przez niego obowiązków umownych, nawet niezawinione, wpływa negatywnie na płynność finansową jego kontrahentów, a w konsekwencji bezpieczeństwo obrotu.

Nadto ewentualne rozłożenie na raty dochodzonego świadczenia nie przyczyni się do wyjścia pozwanego z kłopotów finansowych. Przeczy temu wysokość wymagalnych zobowiązań Szpitala, jak też fakt, iż pomimo upływu wielu miesięcy od terminów wymagalności należności objętych żądaniem pozwu, pozwany nie dokonał żadnych wpłat na ich poczet. Ocena ta nie może ulec zmianie także w świetle normy art. 5 k.c. W ocenie Sądu pierwszej instancji, za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego uznać można działanie samego pozwanego, który przez wiele miesięcy nie podjął żadnych kroków celem chociażby częściowego zaspokojenia niekwestionowanego roszczenia powoda.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z zasadą wynikającą z art. 98 § 1 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego jako stronę przegrywającą. Sąd pierwszej instancji, pomimo ustalenia, iż pozwany znajduje się bezsprzecznie w trudnej sytuacji finansowej, nie zastosował normy art. 102 k.p.c., wskazując, że powód wytoczył powództwo o zapłatę ceny za wydany pozwanemu towar po bezskutecznym upływie umówionego terminu i uprzednim wezwaniu go do dobrowolnego spełnienia świadczenia. Wszczęcie procesu przez powoda było zatem uzasadnione, był on także zmuszony ponieść koszty niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw. Ponadto pozwany nie stawiał się na wyznaczonym terminie rozprawy, pozbawiając się możliwości prowadzenia negocjacji w zakresie zawarcia ugody ze stroną przeciwną.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany Szpital, zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c., poprzez błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, iż w przypadku pozwanego nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki do rozłożenia zasądzonych świadczenia na raty oraz przepisów prawa materialnego tj. art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie zasady kierowania się dobrem ogółu, troski o życie i zdrowie ludzi - pacjentów szpitala.

W następstwie powyższych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku o rozłożenie należności na raty, ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej

instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancję na rzecz pozwanego.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest niezasadna.

Podkreślić należy, że zakres zaskarżenia obejmuje jedynie rozstrzygnięcie o rozłożeniu świadczenia na raty, nie ulega przy tym wątpliwości, że pozwany nie wywiązał się ze swojego zobowiązania i nie uiścił należnej ceny za zakupiony towar na rzecz strony powodowej.

Zgodnie z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia.

Z treści powyższego przepisu wynika, że jest on stosowany przez sąd jedynie fakultatywnie, na podstawie okoliczności, na które powołuje się strona chcąca skorzystać z możliwości rozłożenia zasądanego świadczenia na raty. Sąd dokonuje przy tym oceny istnienia bądź nie przesłanki „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. W doktrynie wyrażono pogląd uznający wymienioną przesłankę za spełnioną wtedy, gdy w chwili wyrokowania są podstawy do przyjęcia, że ze względu na sytuację majątkową dłużnika wyrok zasądający całe świadczenie stanowiłby tytuł egzekucyjny bez szans na realizację. Prowadzenie egzekucji w tym zakresie narażałoby w takiej sytuacji wierzyciela na nieefektywne wydatki egzekucyjne, a dłużnika i osoby pozostające na jego utrzymaniu na utratę podstaw egzystencji. W orzecznictwie podkreśla się także, że „szczególnie uzasadnione wypadki” zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądanego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (por. A. Jakubecki (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1 – 366, red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, LEX 2013 - oraz powołane tam źródła).

W realiach sporu Sąd pierwszej instancji trafnie uznał, że brak jest podstaw do uznania, że zachodzą przesłanki do rozłożenia na raty świadczenia zasądanego od pozwanego na rzecz powoda. W ocenie Sądu Apelacyjnego ani forma organizacyjna pozwanego (samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej) i rodzaj prowadzonej działalności (udzielanie świadczeń zdrowotnych), ani jego trudna sytuacja majątkowa, która w pewnym zakresie spowodowana jest brakiem wystarczających środków finansowych przyznanych z Narodowego Funduszu Zdrowia, nie mogą stanowić szczególnie uzasadnionego wypadku, o jakim mowa w art. 320 k.p.c.

Nie ulega wątpliwości, że pozwany miał świadomość swojej trudnej sytuacji finansowej i narastającego od lat zadłużenia, które w 2014 r. wynosiło ponad 33.000.000 zł i nadal się pogłębia. Przeciwno pozwanemu toczyło się wiele postępowań sądowych, w tym także – wedle niekwestionowanych twierdzeń powoda - z powództwa (...) Spółki z o.o., wobec której pozwany Szpital zalegał z zapłatą z tytułu wcześniej zwartych umów. Pomimo powyższego, skarżący zdecydował się na zawarcie z powodem kolejnych umów w przedmiocie zakupu materiałów medycznych za umówioną kwotę, płatną w określonym terminie. Nie może przy tym usprawiedliwiać powyższego sam fakt pożądanego społecznie działania pozwanego Szpitala, bowiem powód, który wywiązał się ze swojego zobowiązania i dostarczył pozwanemu materiały medyczne w umówionym terminie również jest podmiotem gospodarczym działającym na rynku usług medycznych, obsługuje innych kontrahentów, ponosi koszty własnej działalności i nie może być obciążany całkowitą biernością swojego dłużnika, która nie pozostaje bez wpływu na jego własne wyniki finansowe. Możliwość zastosowania przepisu art. 320 k.p.c. z pewnością nie uzasadnia także twierdzenie pozwanego, iż powód znał sytuację finansową pozwanego oraz specyfikę działania placówek medycznych. Wierzyciel nie może a priori zakładać nielojalnego zachowania dłużnika, a dłużnik nie może wywodzić korzystnych dla siebie skutków prawnych z faktu swej złej kondycji finansowej, istniejącej już w chwili zaciągania zobowiązania. Sąd Apelacyjny w pełni podziela

ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że ochrona jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 r., sygn. akt I ACa 242/12, LEX nr 1321914, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACa 916/13, LEX nr 1416150).

Całkowicie chybiona pozostaje ponadto argumentacja apelacji wskazująca, że skarżący występuje „ w interesie ludzi ubogich i cierpiących”, w domyśle – pacjentów pozwanego Szpitala. Świadczenia medyczne udzielane przez pozwanego są bowiem refundowane przez NFZ, a pacjenci mają prawo do bezpłatnej opieki zdrowotnej, które mogą realizować również w innych placówkach medycznych. Pozwany co do zasady otrzymuje ekwiwalent pieniężny za udzielane pacjentom świadczenia, a zatem trudno zaaprobować tezę, w niniejszym postępowaniu w jakimkolwiek zakresie występuje w ich imieniu czy interesie.

Pozwany w żadnym zakresie nie spłacił swojego zadłużenia, nie przedstawił również żadnych okoliczności świadczących o tym, że będzie on w stanie spłacać należność główną w ratach. Twierdzenia apelacji, iż pozwany Szpital co miesiąc otrzymuje regularne i stałe dochody m.in. z NFZ (bez wskazania ich wysokości), a dodatkowo pewne wpływy z tzw. nadwykonania, z których to będą pochodzić środki na spłatę należności objętej sporem, poddają w wątpliwość deklaracje pozwanego. Otwarte bowiem postaje pytanie, z jakich przyczyn apelujący, mimo deklarowanych stałych źródeł dochodu, przez okres blisko 1,5 roku nie uiścił żadnej kwoty na poczet niespornej wierzytelności powoda. Dokumenty załączone do apelacji obrazują w niepełny sposób sytuację finansową pozwanego na dzień 31 marca 2015 r. i nie są miarodajne w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny. Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest racjonalne, gdy dłużnik wykaże, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W niniejszej sprawie pozwany nie przedstawił jednak w tym względzie żadnych dowodów. Uzupełniająco warto zauważyć, iż zgodnie z bilansem na 31 marca 2015 r. pozwany na rachunkach bankowych i w kasie posiadał środki pieniężne w kwocie 374.484,70 zł, a także należności wysokości 12.337.734,06 zł, a zatem majątek, który w przypadku ewentualnej egzekucji pozwalałby powodowi na pełne zaspokojenie jego wierzytelności.

W końcu trzeba również dostrzec, że sytuacja finansowa pozwanego nie jest skutkiem jakiegoś nagłego i niespodziewanego zdarzenia, którego zaistnienia i skutków nie można było się wcześniej spodziewać. Zasady rozliczania świadczeń medycznych i trudności w uzyskaniu zapłaty od NFZ za tzw. „nadwykonania” są okolicznością powszechnie znaną od wielu lat. Pozwany winien tak kalkulować możliwość zaciągnięcia przez siebie zobowiązania, aby móc uregulować płatności w terminie, nie ma podstaw natomiast do tego, aby skutki błędnej kalkulacji obciążały aktualnie stronę powodową, która ze swojego zobowiązania względem pozwanego w pełni się wywiązała. Warto zwrócić uwagę, iż przyczyn zastosowania dobrodziejstwa z art. 320 k.p.c. skarżący nie może zasadnie wywieść z samego systemu funkcjonowania publicznej służby zdrowia i refundowania świadczeń zdrowotnych. Bezsprzecznie bowiem nie wszystkie placówki służby zdrowia finansowane w ten sam sposób przez NFZ znajdują się w równie złej kondycji finansowej.

Bezzasadny okazał się również zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 5 k.c., zgodnie z którym nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Jak podkreśla się w orzecznictwie i literaturze, stosowanie klauzuli generalnej wyrażonej w art. 5 k.c. może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy uwzględnienie powództwa prowadziłoby do sytuacji nieakceptowanej ze względów aksjologicznych i teleologicznych. Nie może być ono wymierzone przeciwko treści prawa postrzeganego jako niesprawiedliwe, lecz musi być następstwem wykonania prawa podmiotowego przez stronę, godzącego w fundamentalne wartości, których urzeczywistnieniu ma służyć prawo (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt I ACa 5641/13, LEX nr 1383507).

W apelacji skarżący odwołuje się do dobra ogółu, troski o życie i zdrowie ludzi - pacjentów szpitala, zatem uznać należy, że pozwany w naruszeniu tych wartości upatruje sprzeczności uprawnienia powoda z zasadami współżycia społecznego. Skarżący nie neguje zasadności roszczenia objętego pozwem, albowiem nie wnioskował (i nie czyni tego również w swej apelacji) o oddalenie powództwa, a jedynie o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty.

Wzajemny stosunek przepisu art. 320 k.p.c. oraz normy z art. 5 k.c. jest przedmiotem dyskusji w orzecznictwie i piśmiennictwie. W świetle pierwszego ze ścierających się poglądów , przepis art. 320 k.p.c., w zakresie objętym jego hipotezą, wyłącza stosowanie art. 5 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1994 r., sygn. akt II CRN 127/94, LEX nr 82293, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 roku, sygn. akt V CSK 20/06, LEX nr 198525). Z kolei zwolennicy drugiego poglądu podkreślają, że co do zasady art. 320 k.p.c. nie wyłącza stosowania art. 5 k.c., bowiem ten ostatni przewiduje silniejszą ochronę materialnoprawną dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2005 r., sygn. akt III CK 129/04 , opubl. Prok.i Pr.- wkł. 2005/7-8/52; podobnie Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia z dnia 26 stycznia 2000 r. ,sygn. akt I ACa 19/00, OSA 2002/12/58).

W rozpoznawanej sprawie apelujący, stawiając zarzut zarówno naruszenia przepisu art. 320 k.p.c. jak i art. 5 k.c. , wnosi wyłącznie o zmianę orzeczenia poprzez rozłożenie zasądzonej należności na raty. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w tym zakresie przepis art. 320 k.p.c. wyłącza stosowanie art. 5 k.c., bowiem w sposób samodzielny i wyczerpujący reguluje kwestię rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia.

Nawet gdyby przyjąć odmienną ocenę wzajemnej relacji obu przepisów, nie ma podstaw do zastosowania w przedmiotowej sprawie normy art. 5 k.c. Powód nie czyni bowiem użytku z przysługującego mu prawa w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Powód jest podmiotem dostarczającym zaopatrzenie medyczne jednostkom służby zdrowia, bez działalności którego funkcjonowanie służby zdrowia nie byłoby możliwe. Wywiązał się z zawartych z pozwanym umów. Nie sposób uznać, iż w tej sytuacji domaganie się zapłaty pozostaje działaniem nieetycznym, czy naruszającym normy społeczne tylko dlatego, że dłużnikiem pozostaje podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych.

Mając na uwadze powyższe, nie dostrzegając naruszenia wskazanych w apelacji przepisów prawa, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j. t.).